

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.10
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri ožanih in tako tudi pri „gostanica“ se plačuje za navadno tristoletno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnah v gosposki ulici blizu „treh krom“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Cassana, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo mednarodnemu „Soča“ v Gorici Via Mercato 12, I., naročnika pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako ne oglase pri opravištvu.

Avstrijske osnovne postavbe in njih izvršitev.

O tem predmetu govoril je slovenski poslanec Božidar Raič s Štajerskega 19. marca t. l. v splošnem razgovoru o državnem proračunu za leto 1885 v državnem zboru dunajskem tako le:

„Slavni zbor! Zadnji dan meseca februarja t. l. rekel sem v tem slavnem zboru, da želimo miru med narodi, a ta mir mora, ako ima donesti srečo, blagovolen in zadovoljnost, naslanjati se na pravico in ravnopravnost vseh narodov v Avstriji. Vse drugo, kar se poskuša, je prazno; le ako se ta načela v dejanji izvedejo, prirasteta blagor in krepost avstrijskemu cesarstvu.“

„Naš vzvišeni vladar je rekel ob sklepu IX. seje državnega zbora dne 22. aprila 1885 v prestolnem govoru, da z enako ljubeznijo skrbi, kakor dober deželni oče za vsa ljudstva — toraj menda tudi za Slovence. (Smeh na levi.) Iz najvišjega prestola oglašila se je dobrohotna beseda: „Naredite mir med mojimi narodi!“ To opominovanje je veljalo v prvi vrsti slavnemu ministerstvu in morebiti v marsikaterem oziru tudi ljudskim zastopnikom raznih narodov v ti zbornici. Ta ima vestno dolžnost, da ugame in zaključi dobre postavbe, take, ki pospešujejo napredek in blagor Avstrije in nji podložnih ljudstev. Vlada pa ima nalogo, kateri se nikdar ne more ogniti, da zaključene postavbe izvršuje z ukazi in odloki, ki se natanko ujemajo s postavami.“

„Delovanje naše in slavnega ministerstva se naslanja na državne osnovne postavbe, vsi državni uradniki morajo obljubiti s prisego, da se bodo po vsem ravnali po teh postavah. Med te državne uradnike se brez dvombe prištevajo tudi ministri, ker svojo plačo dobivajo tudi iz državnih dohodkov. (Živahen smeh na levi.) Ekscelencija g. ministerski predsednik se je o tem 30. okt. 1879 izrazil tako-le (bere): „Prestolni govor, za katerega ima odgovarjati ministerstvo, povdarja posebno troje: držati se ustave, ktero je potrdil cesar; na podlagi ustave imajo ljudstva sprijazniti se in porazumeti s sredstvi, ktere ponuja ustava, in uvesti se ima ravnotežje v gospodarstvu.“

„Ako bi se bilo ministerstvo, katero samo pravi, da ni strankareko, trdno držalo ustave, potrjene na najvišjem mestu, in jo po vsem

izvrševalo, doseglo bi bilo srečno mir — vsaj v največjem delu. — A to se ni nikakor godilo, posebno ne kar se tiče slovenskega ljudstva; marveč je slavno ministerstvo notranjih zadev poglavitno pa ono poduka, ravnalo naravnost proti členu XIX. osnovnih postav in še dosihmal tako ravnalo, to se pravi: nedostaki, napačnosti in krivice pri učilništvu, na učnih zavodih, kakor daleč sega slovenski jezik, še dosihmal niso odpravljeni, ter se niso prav nič spremenili — izvzemši nekatere slovenske paralele.“

„Naših opravičenih pritožb in zetožb niso sprejemali ali pa so jih zavračali, tu pa tam so o njih celo norce brili. Kot poslanec, ki zastopam Slovence, moram spoznati, opiraje se nekaj na lastne skušnje, nekaj na stenografske zapisnike, kteri izražajo poprejšnjo delavnost slovenskih poslancev, — da se mora položaj slovenskih poslancev v tem zboru proti vladi smatrati neprijazen in skoro brezupen, ako se namreč pomisli, da nas je slovensko ljudstvo volilo in semkaj poslalo, da bi mu priborili tiste pravice in privolitve, ktere uživajo drugi narodi v Avstriji že dle časa tako radodarne in v tako obilni meri.“

„Naše ljudstvo ima prav, ako to zahteva od ljudi, ktere je poslalo, ker prinaša v isti ali še v večji meri državi blago in krv, kakor drugi narodi. (Živahno ugovarjanje na levi.) Pri tem pa zahteva slovensko ljudstvo pomoč (levica zopet ugovarja, na desnici se pritruje) od tistih postav, ktere za slovensko ljudstvo, kakor je mnogokrat videti, še sedaj morda nimajo veljave, ker nam sedanja vlada, ktero dosihmal slovenski poslanci stanovitno in krepko podpirajo, ne privošči postavnih in ustavnih dobrot, marveč kar tako na naš pogin urno in z močjo deluje.“

„Silno mučno je toraj, glasovati za podrobno debato v nasvetovanem državnem proračunu, in le tista malenkost upanja, da slavno ministerstvo v svojem daljnem postopanju popravi ravnanje do Slovencev, napotuje me, da hočem glasovati za državni proračun. Vender pa moram slavno vlado vnovič opozoriti na stare in nove nepravilnosti in krivice, ki nas Slovence občutljivo, da smrtno težje, naj slavná vlada to neprilichnost odpravi.“

Državna osnovna postava in nje izvršitev po c. k. uradih.

V tem oziru govoril je slovenski poslanec Božidar Raič o zgoraj omenjeni priliki v dunajskem državnem zboru naslednje besede (v nemškem jeziku): Slavno ministerstvo nam je že mnogokrat obetalo (čujte! čujte! na levi) a besede ni držalo, (veselost na levi) marveč dela po svojih organih na iznarodjenje slovenskega naroda. (Čujte! čujte! na desni.)

Pred dvema letoma, ko so slovenski poslanci iz Štajerskega izročili apomenico, zagotavljali so nam, slavná vlada ne bode več nameščevala v ozemlju slovenskega jezika uradnikov, ki bi ne znali slovenščine v besedi in v pismu. (Čujte! na desni.) A to ni tako! Pri okrajnih glavarstvih nas počasté s grofi in baroni (živahna veselost), ki znajo za silo ali pa še ne pravilno slovenski jezik in so toraj slovenščine nezmožni. (Čujte! na desni.) Jaz sam sem videl in slišal obravnavo, ktero je imel izvršiti komisar plemič s slovenskim kmetom. Bilo je to v Ptuiju. Komisar ni razumel slovenski, a kmet ne nemški, in pri ti priliki tudi mimika ni dosti pomagala. (Živahna veselost.) Tako z nami ravna jo vladni organi. (Zasmeh na levi.)

Slovenskim občinam se navadno nemški dopisuje (čujte! na desni); ako gre za blagor vlade ali s posebnim poudarkom za blagor države, tudi slovensko tu pa tam; pri tem gre opomniti, da so taki dopisi dostikrat v nasprotju z jezikovnimi pravili in prava slovniška mešanica.

Dušni pastir je prosil, opiraje se na ministerski odlok z dne 6. avgusta 1876 okrajnega glavarja v Ptuiju, naj mu slovenski dopisuje; to bi bil imel okrajni glavar uslišati, a tega ni storil. Dopisovalo se je nadalje nemško; dopisi so se vračali s prošnjo, naj se vender slovensko dopisuje. Nasledek je bil, da je berič (živahna veselost), spremljan po srenjskem predstojniku, prišel v župnijsko hišo in vročenje po sili izvršil; to se je ponavljalo večkrat in vselej je bilo plačati 1 gl. 68 kr. (Veselost se živahno ponavlja.) Poziv na namestništvo ni pomagal nič, po slovenskem pregovoru: „vrana vrani oči ne izkoplje.“

Nedavno okrajna sodnija v Arneži ni rešila dopisa v slovenskem jeziku uloženega, dasi v tem kraju živé še Slovenci in je župnija Arnež še deloma slovenska. Davkarija v Umreku ni hotela ljud-

LISTEK.

BRINSKE CESTE

po Vipavski dolini in po Krasu

Najstarejša cesta v naši deželi je tista, ki je od najekrajnejšega zaliva jadranskega morja vodila naravnost proti severu, proti gorenjemu Podunavju in naprej proti obalam baltičkega morja. Še prej nego so Rimljani Oglej ali Akvilejo utemeljili (l. 181 pred Kr.), stalo je že imenitno tržišče ob izlivu staroslavne, klasične Timave blizu današnjega Sv. Ivana pri Devinu. Na tem tržišču menjavali so južno sadje, bakreno posodo in orodje, etruške vrče itd. za kožo, zlato in srebrno rudo, zlasti pa za jantar, ki je prihajal daleč doli od imenovanega severnega morja.

V poznejših časih izgubila je bila tu omenjena cesta svojo trgovinsko važnost, in na njeno mesto stopila je druga, ki je vodila iz Akvileje naravnost proti iztoku in je torej vezala jadransko morje z dolnjim Podunavjem. Že Grki so slišali pripovedovati o tej cesti, ali pravega pojma niso imeli o njej. Kakor se lahko prepričamo iz Theopompa, mislili so si Grki, da sta si jadransko in črno morje mnogo bliže jedno drugemu in da ju veže reka Ister. Ohranila se je bila vest, da po tej reki prevažajo trgovci blago iz jednega morja v drugo in da je na

sredi med obema neko mesto, na katerem menjujejo trgovci svoje blago.

Ta nejasna predstava o zvezi črnega z jadranskim morjem poredila je med Grki pripoved, da so se Argonavti, grški pustolovci, vrnili po Istru iz črnega morja v jadransko ter da so na onem mestu, kjer se je blago menjavalo, prevlekli svojo ladijo na valjarjih iz jednega rokava Istra v drugi. Tudi ime „tužne Istre“ stavijo nekateri v zvezo z ono bajeslovno reko. Ko se je pozneje zemljepisno znanje bolje razširilo in ko se je izvedelo, da med Vrhniko in jadranskim morjem ni nobene plovne reke, tedaj so začeli pripovedovati (n. pr. Trogus Pompeius), da so Argonavti svojo ladijo iz Save celo preko Alp v jadransko morje prenesli. *)

Natančneje vesti o tej cesti nam podaja zemljepisec Strabo, ki je pisal ob času Tiberija svojo imenitno knjigo „Geographiká“, s katero je on to znanost tako rekoč utemeljil. Ob njegovem času vršila se je po tej cesti zelo živa trgovina med Italijo in Podunavjem. Govoreč o Akvileji pravi Strabo (V. 1, 8), da je ona „slobodno tržišče za vse illyrske narode, ki stanujejo okolo Istra. Ti hodijo v Akvilejo po blago, ki prihaja čez morje, po vino in olje, katero nakladajo v lesenih sodih na vozove. Drugi pa kupujejo od njih sužnje, živino in kožo.“

Na drugem mestu pripoveduje Strabo (IV, 6, 10); „Najnižji del Alp se zove Odra, in do tje se-

*) Ukert, Geographie der Griechen und Römer I. 2. pg. 320-329.

gajo Karni. Čez Odro vozi se blago na vozovih iz Akvileje do mesta, ki se imenuje Pampartos. Ta pot je nekoliko daljša nego 400 stadijev (74 kilometrov). Od tam prevaža se blago po reki do Istra in do njegovih pobežnih dežel. Ker mimo Pamparta teče iz Illyrije plovna reka, ki se izliva v Savo, tako da se blago lahko vozi v Segestiko (Sisek) in tje doli k Panoncem“. In na tretjem mestu piše isti zemljepisec (VII, 5, 2): „Iz dežele Japodov tečejo tudi reke, ki nosijo blago v Segestiko, posebno iz Italije. Ako se namreč prekorači Odra pride se čez 350 stadijev od Akvileje v Naupartos, do katerega vozijo vozovi, (drugi trdijo, da ta daljava iznosi 500 stadijev). Blizu Nauparta teče reka Corcoras, ki sprejema potem tovaro.“

Mesto Pampartos, ali kakor se bolj navadno imenuje Naupartos (spominjaje na prenos argonavtske ladije), moralo je brez dvombe ležati blizu današnje Vrhnike, tam kjer se Ljubljana zopet prikazuje iz podzemeljskih jam. (To je tista reka, katero Strabo „Corcoras“ imenuje in po kateri so še v naših časih blago v Ljubljano vozili, dokler ni bilo železnice). Daljava med Akvilejo in Vrhniko iznaša nekaj malega čez 90 km, torej prav 500 stadijev (= 92.5 km.) Zato Strabon ni bil dobro podoben, ako je trdil, da ta daljava ne iznaša več nego 400 ali celo ne več nego 350 stadijev. Toda kaj takega ne smemo Strabonu v greh zapisati, saj nam on tudi poroča, da se po reki Nedžici (Natisso) lahko plovi 1200 stadijev nazgor celo do mesta Noreje.

skemu učitelju izplačati pobotnice, ker je bila v slovenski pisani, dasi ima okraj Cmurak tudi Slovenca. Na tak način ravna se členom XIX. in tako ravna naj o državni uradniki Slovenci pod sedanjo vlado.

Dne 18. februarja 1884 je volil okrajni zastop v Ormuži, in 15. aprila istega leta oni v Ptuiju prvomestnika. 20. maja sem prejel za potrditve prvomestnika okrajnega zastopa iz Ormuža pri slavem ministerstvu in dobil sem v odgovor: Sedaj še ni nič tukaj, pač pa je včeraj — namreč 19. maja 1884 — prišlo od ministerstva najvišje potrjenje (za drugega prvomestnika). Drugi prvomestnik je prišel iz Moravskega in je slovenskega nezmožen. Kar se prvega prvomestnika, za okrajni zastop v Ormužu, tiče, je prišlo uradno pismo še le potem, ko se je o tem popraševalo in ko se je še enkrat zahtevalo od ministerstva notranjih zadev. Ne vem, kje se je stvar toliko časa mudila, ali v Ptuiju pri okrajnem glavarstvu ali v Gradcu pri c. k. namestništvu; a to vem, da je prvi prvomestnik Slovenec po rojstvu in po mišljenju, drugi tujec in nezmožen slovenskega jezika. Pravo sodbo o pravičljivi dotičnih položajih uradnikov v Ptuiju in v Gradcu si iz tega lahko posnamemo.

Kar sedanji namestnik na Stajarskem vodi vladna opravila, je bil župnik, ki je na podlagi XIX. člana župne matice (Pfarrmatrik) slovensko spisoval, obsojen na plač 111 gl. 28 kr. v smislu ukaza 20. aprila 1854. (Čujte! čujte! na desni.) Poziv, kar se v Avstriji samo po sebi razume, je bil brez vsebine. Opomniti pa gre tukaj, da imajo naši sosede na Hrvaškem od vlade nalogo, da naj matico v narodnem jeziku spisojuje. (Čujte! na desni.) — Dne 25. maja 1882 je bila v vasi Leskovec komisija za stran naprave zakotne šole. Bile so zastopane občine in krajni šolski svetovanci. Ti so z enim glasom zahtevali, naj se zapisnik piše slovenski. Okrajni glavar tega ni hotel storiti, dasiravno so ga opozorili na ministerški razglas dne 6. avgusta 1876. Napravili so rekurs in nasledek temu je bil, da je bil dotični pisatelj, ker je rabil posamezne nekaj bolj ostre izraze, obsojen na kazen 40 gl.

C. k. namestnik za Stajarsko je rekel v štajarskem deželnem zboru o priliki, ko je odgovarjal na dotično interpelacijo, da na Spodnjem Stajarskem znajo vsi uradniki slovenski „Slov. politično društvo“ pa je leta 1884 razvratilo uradnike tako le: 38 jih zna slovenski jezik ustno in pisмено, 55 le ustno, 89 niti ustno. (Čujte! na desni.) To nas uči, da mladni zastopnik, ko odgovarja na interpelacijo, ne ostane vselej pri resnici.

Odlikujejo se celo posamezne uradne osebe, morebiti iz dobrega namena, morebiti pa tudi ne.

Tukaj gre za prigradbo v Ptuiju. Poštni načelnik je bil tožen, da ni odpošiljal pisem s slovensko adresno in s slovensko naznanjenim krajem, ali pa ne tje, kamor bi bila morala iti. Ko je bila tožba vložena, je dobil poštar ukor.

A kaj se je zgodilo? Malo mesecev potem odlikovan je bil, in v kratkem se je pokazalo, da je za 13.000 gl. in še nekaj več državo ogoljufal. Tako je tudi v nekaterih drugih slučajih, katerih ne bom navajal. Rečem pa le toliko, da spridenje se od zgoraj razširja: riba začne pri glavi smrdeti. Druge osebe se ostro kaznujejo, ako le kaj pregrešijo; naši tlačitelji pa ako ravnaajo zoper državne postavbe, dobivajo še odliko. Da, prijatelj, to je vse kaj drugega, kar sme Jaka, ne sme Jurij.

Tudi Strabonove Oere ni težko najti, saj nam sam zatrjuje, da se tako imenuje „najnižji del Alp“ (t. j. Julijskih). Le da ne smemo tega imena omejiti samo na Hrušico, ali na katero niso panogo blizu Nanosa. Kakor bomo pozneje videli, raztezala se je Oera od trnovske planote tje do isterskih mej. Gledé tega imena treba je še omeniti, da se je tudi neko mesto tako imenovalo, ako se morda ni ugrešil Plinius, ki piše (Hist. nat. III. 19, 13) „i hoc situ interiore Carnis Segesta et Oera“. Zdi se, da je to poročilo nastalo le vsled pomote, ali vsled slabo razumljenih citatov Strabonovih (Segesta ne more nič drugega biti nego Segestica = Siscia). Zato je torej prazno ugibanje nekaterih italijanskih zgodovinarjev (n. pr. Kandlerja), da je Segesta stala blizu Palme nove, a Oera blizu Vogrškega (morda zaradi glasovne podobnosti?).

Pa ne le smer ceste na iztok od Akvileje in splošne opazke o njenej važnosti so nam znane nego tudi njene postaje, tako da lahko natančno določimo njeno črto. Ohranili so se nam iz časov rimskega cesarstva uradni potopisi in celo jedna poštna karta. Prvi tak potopis (iz II. stoletja po Kr.) je tako imenovan Itinerarium Antonini, sestavljen ob času cesarja Antonina Caracalle in popravljen po kozmografu Aethiku (v tisti obliki, v kakršni ga imamo dandanes). Drugi potopis zove se Itinerarium Hierosolymitanum,

Govor poslanca M. Vošnjaka,

v državnem zboru dne 20. marca 1886.

Odkar vlada sedaj vladni sistem, se že sedmi pot narodno zastopstvo posvetuje o proračunu ter se pripravlja dovoliti ga, in davčni vijak prišika vedno z jednako silo.

Ako opazujem minulo šestletno postavodavno dobo, moram konstatovati, da so mojim volilcem vedno naraščali davki, zmanjševali se pa njih dohodki. Omenim naj samo povišani zemljiški davek, davek na petrolej itd. in na drugi strani padanje žitne cene, cene hmelja in žitini. Pri takih razmerah mora posestnik napeti vse sile, da zadostuje zahtevam c. kr. davčnih uradov in drugih samostojnih oblastij, ako hoče, da ne pride njegovo posestvo na boben.

Pri tej priložnosti, ne morem kaj, da ne bi poudarjal, da sedanja vlada, ki hoče biti konservativna, se premalo briga za najvažnejši stan države, za kmečki stan. Vedno se smatra ta stan le za to, da se mu naklada davek, a ne skrbi se, da bi se mu tudi omogočilo davek plačevati. Jedina pridobitev sedanje dobe za kmetaki stan je zakon proti oderuhom, ki zabranjuje nekoliko, da kapital prestrašno ne izsesava kmetov.

Za važno vprašanje, kako bi se znižale obresti, da bi bile v pravi razmeri z dohodki zemljišča, ki donosa k večjemu tri odstotke, se vlada do sedaj ni zmenila. Za urejenje dednega prava na kmetih je vlada sicer že nekaj predložila, a ni se še nič dognalo. Kaki so pa nasledki tega, da se vprašanje še ni rešilo? Posledica je vedno napredujoča razkosanje kmetakih sredstev, in daljša posledica pomnoženje kmetakega proletarijata (ubostva).

Kmeta poženo od hiše in postane proletarec (brez posestva in premoženja), ta proletarijat se združuje v mestnim proletarijatom, in tukaj je nevarnost, da nastanejo veliki socialni prevrati.

Kakor že rečeno, mora kmetaki posestnik napeti vse sile, da si zagotovi svoj materialni obstanek. Ohranitev gmočnega obstanka pa — kar se tiče slovenskega naroda — mnogo ovira vedni boj Slovencev za narodni obstanek na Spodnjem Štirskem, Koroškem in v Istri.

To zavzema naše najboljše moči, da jih ne moremo rabiti za narodnog spodarske dela. Vseled tega se vedno manjša davčna moč naroda. In kdo je kriv temu? Rekel bi, da v prvi vrsti osrjeđnja vlada, ker ne skrbi, da bi se Slovincem na Spodnjem Štirskem, Koroškem in v Istri varovale narodne pravice, kakor to zahtevajo osnovni zakoni, in ker mirno gleda, kako morajo Slovinci braniti svoje narodne pravice celo proti vladnim organom. Jaz mislim, da nič ne pretiravam, ako trdim, da je sedanji položaj Slovencev na Spodnjem Štirskem, Koroškem in v Istri slabši, nego je bil pod vlado Aursperg-Lasserjevo.

Če tudi so Slovinci v tej zbornici vso poslednjo državnozbornsko dečo pripadali večini in so vedno korektno glasovali, vendar niso ničesar dosegli, zlasti je člen XIX. državnih osnovnih zakonov ostal mrtva črka.

Naši volilci nam po pravici očitajo, da nas neso poslali v državni zbor, da bi le glasovali za povišanje denarnih bremen in krvnega davka, ampak, da vendar jedenkrat priborimo ravnopravnost njih jeziku v šoli in v uradu.

Gospoda moja! Kako je pri nas z ravnopravnostjo?

Najvažnejše izobraževališče naroda je gotovo ljudska šola, od dobre ali slabe ljudske šole je mnogo zavisa omika naroda in njegov narodni obstanek. Namen ljudske šole razen nравоverake odgoje naše mladine je poučevati jo v najpotrebnejših predmetih v prvi vrsti v čitanju, v pisanju in v računstvu. Ta glavni smoter ljudske šole se pa ne more doseči na Spodnjem Štirskem, ker se ne poučuje v maternem jeziku, ampak v tujem, in se le gleda, da se učenci, kolikor je mogoče, priučijo nemščini. Kaki vspehi se pa dosežejo po tem potu? Otroci, izstopajoči iz šole ne znajo ljudskošolskih predmetov, pa tudi ne nemščine. Če tudi že britke skušnje kažejo škodljivost takega poučevanja, vendar se ga na merodajnih mestih trdo drže, kakor bi hoteli, da se slovenska mladina v šoli ničesar ne nauči. Vse mu temu je pa nazadnje le kriva vlada, kajti lahko bi odpravila ta zla v ljudskem šolstvu na Spodnjem Štirskem, ako bi gledala, da bi dobila nepristranski deželni šolski svet, katerega vendar po večini vlada imenuje.

Mimogrede omenjeno, ozirati bi se pa moralo tudi na §. 39. štirakega šolskega zakona, ki določuje, da jeden šolskih nadzornikov mora biti v besedi in pismu zmožen slovensčine. V kratkem se bodo znova imenovali okrajni šolski nadzorniki, in že danes moram vlado opozorjati, da naj pazi, kake osebe izbere za ta posel.

Ako ogledamo sedanje šolske nadzornike, za katere se imamo zahvaliti prejšnjemu naučnemu ministru, moramo reči, da neso nič drugega, kakor agenti schulvereina, kajti pred vsem gledajo na to, da bi se učenci v ljudskih šolah, kolikor je mogoče, priučili nemščini. Krivi neso sami, ako se njih smoter ne doseže; zakaj ne, to sem že poprej povedal, toda žalibog to ovira omiko našega naroda.

Da pa okrajni šolski nadzorniki neso le agenti nemškega schulvereina, ampak tudi politički agenti, kaže slučaj, kateri sem hotel navesti v štirskem deželnem zboru; pa se mi je bila odtegnila beseda. Morda mi je tukaj dovoljeno omeniti, oziroma povedati ta faktum. Bilo je 1884 leta, ko je znaní Celjski nadzornik uradno potoval po Savinski dolini. Prišel je tudi v Braslovče, to je v naroden kraj; hotel je morda tudi tam delati propagando za svojo stvar, ali je pa mislil, da govori z ljudmi svojega mišljenja, kajti izrazil so je, da bi Slovinci najbolje stbrili, ko bi izvolili v deželni zbor nekega Čuvana, katerega so bili tedaj zaradi ropnega umora zaprli.

Naši okrajni šolski nadzorniki so pa tudi agenti nemško-liberalne stranke, kajti ne morejo najti dovolj grdih besed, da bi ž njimi črnili našo katoliško duhovščino. Namesto, da bi ti gospodje z našo duhovščino, katero mi visoko spoštujemo, složno delovali, kadar gre za nравоverako vzgojo naše mladine, jej pa odločno nasprotujejo. Zakaj, je lahko umljivo: oni so — nemško-liberalni šolski agenti, naša duhovščina je pa — k sredi narodna.

Za uzrok, da se v naših ljudskih šolah tako močno gleda na nemški jezik, se navaja, da bodo mogli učenci iz ljudskih šol prestopiti v srednje šole, katerih poučni jezik je nemški. Ta uzrok se pa meni ne zdi opravičen; zakaj se pa ne osnujejo slovenske srednje šole?

Poglejmo v tem oziru člen XIX. o katerem se je že tako pogostem govorilo in so bile zadnji teden

(Dalje v prilogi.)

sestavljen v III. stoletju, a popravljen l. 333 po Kr. Poštna karta, napravljena ob času cesarja Theodosija Velikega (koncem IV. stol.) ohranila se nam je samo v nepopolnem prepisu iz druge polovice XIII. stoletja (okolo l. 1268). Po avgsburškem patriji Pentingerji, ki je bil l. 1507 ta prepis kupil, imenuje se omenjena karta Tabula Pentingeriana in jedini izvod nahaja se zdaj v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaji.

Itinerarium Antonini pezna med Akvilejo in Logatcem (Longaticum) samo jedno postajo: Fluvio Frigido XXXVI milijar (po 1479 km.) od Akvileje in XXII od Logatca. Itinerarium Hierosolitanum in Tabula Pentingeriana pa navajata sledeče:

It. Hierosol.	Tab. Peuting.
Aquileia	Aquileia
XI.	XIII.
Ad undecimum	Poste Sontii
XII.	
Ad furnulos	Fluvio Frigido
XII.	XV.
Castra (inde surgunt	In Alpe Iulia
Alpes Juliae)	V.
VIII.	Longatico.
Ad Pirum (summas Alpes)	
X.	
Longatico	

Kakor se iz tega vidi, ne vjemajo se med seboj podatki potopisov in karte. Po It. Anton. znaša da-

ljava med Akvilejo in Logatcem LVIII rimskih milj, t. j. 85-78 km; po Itin. Hierosol. pa le LIV: 79-86 km., dođim se po tabuli Pent. ne more določiti daljave, ker je prepisovalec izpuštil število milj med postajo „Ponte Sontii“ in med „Fluvio Frigido“. Kar se prvega razločka tiče (58:54), sprevidi vsak, da ni znaten in da brzokone od todi izvira, ker se v III. stoletju natančneje izmerili daljavo postaj, nego v II., ali pa ker so morda tudi cestno črto tu pa tam kaj preuredili in jo okrajšali. Da so Rimljani svoje ceste popravljali in preustrojali, vidi se že iz tega, da imata poznejši potopis (Hieros.) in karta mnogo več postaj, nego prvi.

Verjetno je tudi, da so Rimljani svoje postaje („mansiones“) in mesta, kjer so konje menjavali ali pa priprego dobivali („mutationes“) predstavljali in preminjali. Zato beremo u It. Hierosol., da je bila prva postaja od Akvileje proti iztoku 11 milj oddaljena, a po Tab. Peuting. 14 milj. Od postaje „Fluvio Frigido“ ali „Castra“ do Logatca inzašala je daljava po It. Anton. 22 milj, po It. Anton 19, a po Tabuli Peuting. 20 milj. Postaja v Hrušici bila je po Itin. Hieros. 9 milj od „Fluvio Frigido“, tam kjer je sedlo najvišje, in 10 milj od Logatca. Po tabuli pa je ležala ta postaja 15 milj od „Fluvio Frigido“ in le 5 milj od Logatca. Ker je daljava med „Fluvio Frigido“ in Logatcem ista, zato moramo skleniti, da so Rimljani pozneje premeštili postajo v Hrušici (morda zaradi velike zime) in postavili jo bliže Logatca.

igre in tombole. Natančnejši program prinesemo prihodnjico, a danes že povemo, da bo izbran in zanimiv. Zato se tudi nadajamo, da udeležitev ne bo manjša od one druge kratki, marveč še mogoče še večja.

Slov. bralno in podporno društvo v Gorici razposlalo je svojim udom vabilo, s katerim jih vabi k domači zabavi, ki bo prihodnje nedelje 4. aprila v društvenih prostorih (za tak slučaj), oziroma v pritlični dvorani gospoda Marzinija. Pri zabavi se bo pelo, sročkalo in društveni predsednik dr. Gregorčič bo govoril o pravi omiki. Preverjeni smo, da se bo zabava vršila dostojno in prijetno, kakor vsak krat; zato se nadajamo, da bo tudi udeležitev primerna. Poizvedeli smo, da društvo v gmotnem oziru dobro napreduje; tudi v dušnem ne zaostaja, kakor kažejo društvena bralnica in knjižnica in kakor se dá posneti iz letošnje besede ter iz zabav, ki se pripravljajo. Društveniki naj bi v svojo korist obrnili vsako priložnost, katero jim odbor ponudi. S tem si pomagajo.

„Goriška ljudska posojilnica“ bo imela svoj letošnji redni občni zbor prihodnji ponedeljek 5. aprila ob 11. uri popoldne v pisarnici dr. Jos. viteza Tonklija. (V zadnji številki bilo je med domačimi vestmi po tiskarski pomoti rečeno, da bo občni zbor 6. aprila; a na zadnji strani v društvenem vabilu bilo je prav zapisano, da bo 5.) Denarni posojilničin promet bil je preteklo leto razmeroma jako ugoden. Naj bi došli društveniki v obilnem številu k obnemu zboru, da bi bilo posvetovanje in sklepanje toliko bolj temeljito in veljavno.

Franco Vodopivec, profesor na c. k. učiteljskem izobraževališči v Gorici in okrajni šolski nadzornik na Tolminskem in za okolico goriško povzdignjen je v VIII. plačno vrsto. Čestitamo zaslužnemu možu.

Konvent in bolnišnica usmiljenih bratov v Gorici bota praznovala letos stoletnico, odkar sta bila prenešana s Placuta v ulico Alvarez, prej Studenec. Pri tej priliki izdal je Janez od Boga Sobel, vitez reda Franca Jožefa, lastnik zlatega križa za zasluge in k. pruskega kronnega reda, sedanji prijor omenjenega konventa, slavnostno knjigo in zgodovino konventa in bolnišnice v zadnjih 100 letih. Hišna zdravniška dodala sta tabele in opombe glede bolniškega stanja v imenovani dobi. Knjiga je tiskana v Gorici pri Seitzu, obsega v četverki, V in 167 strani ter ima v sebi raznovrstnih rešij.

Vesela pomlad se je vzbudila in sdi se, da se nam več ne zakrije. Dovolj dolgo se je kremžila in ni hotela pokazati svoje krasote, a slednjič je vendar morala priti na dan, da jo zdaj lahko vsakdo občuduje in se je vesel. Sušec je hotel proti koncu nekoliko zaviti in je v torek popoldne malo nagajal; ali njegova moč je šla že h koncu in strašil nas je le nekaj ur, drugi dan bilo je že spet tako vreme, kakršno smo želeli. Mraza nimamo več; v jutro je včasih nekoliko hladno, a le po redkem. Vreme je prav prijetno in mati zemlja oblači po malem svoja najlepša krila Raznovrstne cvetlice razkazujejo že svojo krasoto, drevje žene bratje, cvet in tudi tišje, trava bori iz zemlje, da se skoro vidi; vse diha življenje in udihuje novo moč tudi oslabelim človeškim udom. Bolehasti tujci v Gorici se prav dobro čutijo, šetajo po solnčnih krajih, nabirajo si novih modij, ter hvalijo nebo, ki je stvarilo tako lep prijeten kraj na zemlji, na — avstrijskih tleh.

Oznaniilo. Naznanja se s tem, da se bodo dne 30. aprila 1886 ob 10. uri zjutraj v pisarnici tukajšnjega deželnega odbora javno srečkale obligacije zemljiščno-odveznega zaloga v znesku, odmerjenem v razdolžitvenem naortu 3. maroja 1856 (Drž. zakl. II št. 4). Deželni odbor v Gorici, dne 2. aprila 1886. Za deželnega glavnika dr. Abram.

Goriško gledališče ima zopet svoj odbor in svoj postavni sestop. V zadnjem izrednem obnem zboru udali so se „meščani“ ter uklonili se gospodu Karolu pl. Ritterju, protestantu in veletrgovcu, katerega so izbrali zopet za mesto predsednikov. Odborniki ostali so prejšnji, dokler ne steče sedanja triletna doba, ki je začela uže pred letom dnij, namreč gospodje Herman Doerries, žid in fabrikant; Ivan Paternolli, tiskar goriškega „Corriera“; Jakop Cristofaletti, lekar in odbornik društva „Rudečega križa“; Samuel Jona, žid in trgovec; dr. Eduard Seitz, kupec z Ritterjevimi papirjem; Ludovik Mighetti, sin očeta Antona, mestnega starašine. To je gotovo najbolje, kar so mogli storiti „meščani“ v sedanjih okoliščinah.

Huda suša nastala je s početkom posta v goriškem gledališču, tako da gospodje igralci in igralke so pobrali šila in kopita ter odšli v blaženo Italijo, kjer bodo iskali hvaleknejšega občinstva. Goriškim razsajalcem se je posrečilo, da so najprej hujskali in dražili proti nemškemu društvu, ki je imelo vled tega proti koncu prav majhne dohodke. S tem so pa meščanstvo tako razdražili, da k italijanskim predstavam je le malokdo zahajal in da je morala italijanska družba na vrat na nos igre ustaviti. Kdo je tega kriv? Goriški meščani, ki se šepirajo z omiko in

presedajo vsakemu poštemu človeku se svojo nesramno drznostjo in brezozirnostjo.

Pomočnega uradnika L. pri takajšnji c. k. okrožni sodnji so zaprli, ker je izneveril 2000 gl. položenih (depozitiranih denarov). Neki njegov sorodnik v službi pri grofinji Ch. je uže založil denar in popravil škodo, ali prišel je prepozno, ker L. je bil takrat uže zaprt. Ako bi bil prišel le pol dneva prej na pomoč, rešil bi bil prijatelja sorodnika.

Franco Marzini, bivši mestni starašina in goriški hišni posestnik, ima glavo na pravem mestu. Uže pet rekurzov dobil je proti mestnemu starašinstvu in že žuga s šestim. Zadnji ugovor zadeval je senen trg, ki ga je hotelo starašinstvo prestaviti k „Rudeči hiši.“ Deželni odbor je ugovor sprejel ter uničil sklep mestnega starašinstva; radi tega velika žalost in sramota v Izraelu, in starašinstvo je sklenilo, da se obrne na najvišje upravno sodišče. Samo da bi novi ugovor ne imel take sreče, kakor oni proti g. Vervegi, drugače bo Marzinijeva zmaga še sijajnejša in starašinstveni poraz toliko večji. Menimo, da na prenašanji senenega trga je največ ležeča moža, ki svet v to proda, in posestnikom hiš okolo sedanjega trga. Verjetno je, da bi kdo rad dal tudi kak stotak, ako bi se izvršilo, kar starašinstvo namerava; ali v javnih zadevah treba je gledati na splošno korist in ne na korist posameznikov. Gosp. Marzini je objavil odlok deželnega odbora na svoj ugovor ter pozivlja starašine, naj zapustijo svoja mesta, da pridejo na nje meščani, ki imajo večje zmožnosti in spretnosti za oskrbovanje mestnih zadev. Komur je blaginja mesta na srcu, mora le pritrjevati Marzinijevim naporom.

Vojaški nabori. Iz goriške okolice, namreč iz občin St. Andrež, Čepovan, Dornberg, St. Ferjan, Grgar, Kojeko, Ločnik, Miron, Opatjeselo, St. Peter, Podgora, Renče, Solkan, Šempas, Sovodnje, Trnovo, Tribuša in Vertobja došlo je k vojaškemu naboru 950 mladeničev, potrdili so jih 123, in sicer 43 iz 1. razreda, 41 iz 2. in 39 iz 3. Razen teh potrjenih je bilo še drugih 54 mladeničev, ki pa so začasno oproščeni zaradi družinskih razmer vled §. 17. vojaške postave. Izmed teh 54 pripada jih 15 prvomu, 16 drugemu in 18 tretjemu razredu. 26 mladeničev bilo je spoznanih kot popolno nesposobnih za vojaški stan. — V Trzinu došlo je 111 mladeničev, namreč 49 iz 1., 37 iz 2. in 25 iz 3. razreda; potrjenih je bilo iz 1. razreda 7, iz 2. 7 in iz 3. 10, vkup 24 mladeničev. — V Cervinjanu prišlo je pred vojaško naborno komisijo 488 mladeničev, potrjenih v vojake je bilo 132, in sicer 24 k brambovcem, 27 k namestni rezervi in 81 k mornarici (marini). V Cervinjanu nabirajo se vojaki za ves sodnijski okraj, ki šteje 16 županij v Furlaniji.

Nadvojvoda Karol Štefan. Vsi slovenski in drugi listi prinesli so po „Naši Slogi“, hrvaškem narodnem listu, ki izhaja v Trstu, sledečo dogodbo iz Istre. Nadvojvoda Karol Štefan s nadvojvodinjo Marijo Terezijo priplul je v Lošinj, kjer je bil sijajno vsprejet. Prisoten je bil, ko so porinili ladijo „Sudora“ v morje, potem pa je šel v cerkev, iz cerkve pa v šole. V 2. razredu dekliške šole pripetil se je naslednji prizor. Otroci čitali so iz berila, seveda italijanski. Nadvojvoda veli h kratu, naj prenehajo, rekoč: „Sad uzmite v roke hrvatske čitanke.“ Učiteljica odgovori: „Jaz udim otroke samo italijanski.“ „Dobro, pravi nadvojvoda, hajmo dakle u kojigod (kateri) drugi razred, gdje se uči hrvatski.“ Na to ravnateljica: V naših šolah se nič hrvatski ne uči. „Kako to?“, vpraša nadvojvoda, „čudnovato, da se zanemarija svoj materinski jezik! Gdje je nadzornik?“ Blize pristopivšega nadzornika vpraša potem strogo: „Kažite mi, zašto se nepodučuje hrvatski u nijednom razredu? Nečete valjda kazati, da ovo nije materinski jezik ove djece! Čudim se.“ (Povejte mi, zakaj se ne podučuje hrvatski v nobenem razredu? Vender ne porečete, da ta ni materni jezik teh otrok! Čudim se.) Nadzornik ni niti črnil, okrajni glavar je obledel, vsi prisotni bili so presenečeni, ljudstvo pa je nadvojvodo navdušeno pozdravljalo in prosilo boga za njegovo zdravje.

V Baljaku na Koroškem bil je četrtek 25. marca pogreb dekana Neste ja. Ko se je spravod mikal čez most, začel se je slednji majati. Vled tega nastala je velika groza in gneča mej pogrebci. Tovararja Moritscha so pohodili, pristava Plaichingera sunili na tla, da si je nogo zlomil. Več drugih oseb je poškodovanih. Žandarji so preprečili večjo nesrečo. „Sl. Narod.“

Velikanska sleparija. V Trstu obstoji uže mnogo let ljudska banka pod imenom „Banca popolare.“ Ta zavod je bil od nekdaj v rokah rudečih Lahonov, zadnji čas jej je bil predsednik advokat dr. Tonicelli, vodja pa neki žid po imenu Vito Padova. Zadnji se je ponašal kakor velik bogatin in je trošil prav po Sardanapalsko. Pred par leti so najeli nekega novega uradnika, nekega Pescatori ital. podanika. On sam in njega oče sta bila vedno sodelavca in podpornika lista „L' Alabarda.“ Ta Pescatori je imel v rokii takovane zaloge; bil je vedno prvi prijatelj

ravnatelja Padova. Ta moža sta še prav mlada; Pescatori ima še le komaj 24 do 26 let. Ta dva sta bila duša zavodu, kateri, kakor se utegne pokazati, je mnogo podpiral irredentizem v Trstu. V nedeljo je bil občni zbor te ljudske banke. Po navadnem poročilu je kar omenil predsednik Tonicelli po mnogih interelacijah, da manjka okolo gl. 11.000, katere je porabi Pescatori, kateri je te dni pete odnesel v Italijo. — Pescatori je policija našla v Padovi in je uže pod ključem. Mej preiskavanjem so se pokazali še večji primanjkljaji; govori se, da se je do denes našlo okolo 70.000 gl. primanjkljaja. Ravnatelj Padova, ki je nekda največ tega denara zapravil, se je v torek popoldne ob 5. uri v bošketu usmrtil s revolverjem. Lepi smo v Trstu, prvej avstrijskeji luki! Po „Ed.“

„Duhovni Pastir“, katerega se sodelovanjem več duhovnov urejuje Anton Kržič v Ljubljani, prinesel je v svojem 4. letošnjem zvezku (za april) sestavke, oziroma cerkvene govore za 4., 5. in 6. postno nedeljo, za veliki petek, veliko noč, za velikonočni ponedeljek in za god sv. Marka. Vrh tega dodal je še 4. oddelek apologetičnih razgovor, katere piše prof. dr. Lampe, in pogled na slovatvo. Ker izhaja „Duh. Pastir“ redno pred začetkom onega meseca, za kateri je namenjen, daje dušnim pastirjem priliko, da morejo o pravem času izbrati primeruo tvarino govorom za ves naslednji mesec. Omenjeni zvezek šteje pet tiskanih pol v veliki osmerki, a pri vsem tem stane list le 4 gl. na leto s poštnino vred. Naj bo zatorej gospodom duhovnikom toplo priporočen.

Novo knjige. Dr. Alojzij Valenta, vladni svetovalec in profesor porodstva v Ljubljani izdal je „Učno knjigo za babice o porodstvu“, ki šteje z dodatkom XVI in 297 strani velike osmerke in 34 podob. Prekoristna in podučna knjiga zasluži najtoplejše priporočilo onim, katerim je namenjena. Tako obširne, natančne in pregledne knjige nismo še imeli v tej stroki; gotovo dobro dojde tudi širšim krogom, ki po stanu ali po okoliščinah potrebujejo poduka v tej zadevi. Edino to obžalujemo, da je jezik nezadosten in da bo možno oviral rabo knjige, ki je sicer vredna vsega priporočila in najvrednejega razširjenja. Založila jo je Klein mayr-jeva tiskar v Ljubljani. — V isti tiskarni izdal je August Dimitz svojo „Kurzgefasste Geschichte Krains mit besonderer Rücksicht auf Culturentwicklung“, ki obsega 151 strani velike osmerke. Pisateljevo ime je med zgodovinarji dobro znano in njegova dela priznana kot izvrstna. Komur je podeljeno, da su more pečati z zgodovino domače zemlje, sosednje Kranjske in naše, naj ne zamudi prilike, da bi si ne oskrbel vse hvale vredne knjige. — Anton Koblar, kaplan v Mengi (Mannsburg, Kranjsko), stavil si je prelepo nalogo, da hoče izdajati v posameznih zvezkih zgodovino fará ljubljanske škofije, kakor je bil začel za goriško nadškofijo ranjki Štefan Kocijančič v duhovskem „Folium periodicum“. Leta 1884 izdal je A. Koblar zgodovino Sorške in Preške fare, zdaj pa zgodovino Šempeterake fare na Dolenjskem. Knjigi sti jako zanimivi ne samo za rojake onih župnij, ampak za vsakega omikanca ter lahko služiti kot izgled, kako naj se take zgodovine pišejo. Zadnji zvezek stane pri izdajatelju ali v knjigarnah 25 kr. „Ljudska knjižnica“ v Mariboru izhaja dvakrat na mesec in velja za vse leto 1 gl. 70 kr., za pol leta 90 kr. s pošto vred. Posamezni snopiči veljajo po 6 kr., s pošto vred po 8 kr. Naročnina pošilja se uredniku Lavoslavu Korděšu v Mariboru, šolske ulice h. št. 2. Ta zbirka prinaša raznovrstnih krajsih in daljših, lahko umevnih in poštenih povestij za narod v lepi besedi ter se priporoča posebno za bralna društva in družine. V en zvezek gre 12 snopičev, namreč kolikor jih izide v pol leta. — „Popotnik“, list za šolo in dom, ki izhaja v Mariboru 10. in 25. dan vsakega meseca ter stane za vse leto 3 gl., za pol leta pa 1 gl. 60 kr., prinaša jako zanimive sestavke. Franjo Jamšek opisuje v daljšem spisu slovenskega vladiko Antona Martina Slomška kot pedagoga, domo — in rodoljuba slovenskega; dr. Josip Kržičan, kr. gimnazijeki profesor v Varaždinu na Hrvaškem, podaje v odlomkih celotni spis o logiki ter prijavlja ob enem raznolično naravoslovne črtice. List prinaša tudi dopise o šolskih stvarih, sestavke o odgoji in umnem poučevanju ter razne novice, ki zadevajo šolo. V štev. 6. od 25. marca ima tudi poročila z Goriškega. Naj bo gospodom učiteljem gorko priporočen. — „Narodne pesmi“ nabral je na Koboridskem, četeroglasno upravljal in v Blaznikovi tiskarni v Ljubljani izdal Hrabroslav Volarič, učitelj na Livku. Knjižica šteje 20 strani v četrterki in obsega 15 raznih pesnij in venček. Prijateljtem lepega petja bo knjižica toliko bolj všeč, ker se dobiva po jako nizki ceni, namreč po 60 kr. istis.

Fr. vit. Miklosich-a izvrstni slovar: „Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen“, in njegov „Dictionaire abrégé de six langues slaves etc.“ dobiva se v knjigarni Ferd. Wokulka na Travniku št. 8, prvi za 10 gl., drugi za 15 gl.

Priloga k 14. številu „Soče.“

burne debate. Kaj pravi njegov zadnji odstavek (čita:): „V deželah, v katerih biva več narodnosti, morajo se javna učilišča tako urediti, da se dajo vsakemu narodu potrebna sredstva, izobraziti se v svojem jeziku, ne da bi se kdo silil k učenju drugega deželne jezika.“

Je li mari preveč, ako mi Slovenci zahtevamo srednje šole za naš narod? Pred nekaterimi leti, se je nam reklo, da nimamo potrebnih knjig za slovenske srednje šole, kakor bi ne bila naloga vlade skrbeti za to. Nazadnje so se osnovali slovenske paralele na kranjskih spodnjih gimnazijah, a le za poskušajo. (Govornik govori še dalje ter pojasnjuje neprilичnosti v šolskem in narodnem oziru.)

Dopisi.

V Gorici, 27. marca. — Krasen večer pričela je goriška čitalnica svojim udom 25. t. m. V lepo razsvetljeni in okrašeni dvorani zbralo se je ob 8. uri prelepo število rojakov iz mesta in tudi z dežele. Navzoč je bil še svojima otrokoma tudi predsednik dr. vitez Tonkli, ki je bil prišel za par dni z Dunaja. Nastopil je zopet mešani zbor, kateremu so čitalničarji že nekaj let vajeni, in sicer letos popravljen in pomnožen. „Domovini“ bila je prva pesem, ki se je prijetno razlegala po obširni dvorani. Če se sme soditi dobrotu petja po ploskanji od strani občinstva, moramo reči, da so pevci prvo točko prav dobro rešili. Sledila je „Po jezeru“, katero so morali pevci ponoviti, ker se je bila občinstvu jako priljubila. Gospodu pevovodji in pevcem in pevkijam vse priznanje, kajti šlo jim je tako gladko, da je bilo veselje poslušati.

„Dva gospoda pa en sluga“, znana burka s petjem v enem dejanju, igrala se je prav dobro. Moške moči v tej igri niso bile nove in so že zdavno priznane kot spretni in umestne; ženski moči sti morda zdaj prvič nastopili v teh ulogah, a izvedli sti jih v polno zadovoljnost občinstva. Novo je pa bilo to, da je „general“ zopet nastopil ter spremljal Ivanovo petje na glasoviru. Močna pohvala igralcem in spremljevalcu sledila je h koncu; igralci so se pa tudi spodobno zahvalili za prijazno spremljevanje. Sledilo je „Srcu“, samospjev za bariton se spremljevanjem na glasovir. Pel je pevovodja g. Marcina, a spremljala na glasovir prav spretno in lahko gospodična Oberhuber. Ko je bil kos končan, moral je pevovodja zopet na oder in z novega zapeti od začetka, ker občinstvo ni prenehalo s ploskanjem. Bilo je pa tudi petje, ki je šlo do srca, in spremljanje popolno primerno.

Še enkrat nastopi mešani zbor in zapoje prav krasno „Lunico“, katero je uglašil Fr. S. Vilhar. Lepa pesen je dopadla navzočim, da se je morala dvakrat ponoviti. Občinstvo je v vednim pritjevanjem dejalo na znanje, da je popolno zadovoljno s krasnim petjem in da želi, naj bi se mu pogosto ponudili taki večeri. H koncu je prišla veseloigra „V spanji“ vrsto, na katero se je od začetka do konca prav dobro vršila; občinstvo je pazljivo poslušalo in pazilo na vsako besedo in na vsak gibljaj. Vse je bilo dobro in prijetno, samo konec je prišel prehitro in preveč nenadno, česar pa niso igralci krivi, ampak pisatelj. Igra je bila taka, da je dala igralcem in igralkam priliko pokazati svojo izurjenost, kar so tudi storili. Prehitri konec je bil kriv, če se ni razmeroma mnogo ploskalo. Ko je tašča odšla, je vsakdo pričakoval, da pride vsaj še kaka beseda; mesto tega je zagrinjalo povedalo, da ne bo nič več, in to je marsikateri roki odvzelo moč, da ni tako krepko tlesnila, kakor je prej nameravala. Potem je bila še zabava v pritlični dvorani Maršinijevi. Hvala odboru ter sodelovalcem in sodelovalkam, ki so nam priredili tako prijeten večer. Naj se nas kmalu zopet spomnijo.

Iz Brd, 30. marca. — O srečna pomota, ki si tak tep dopis „Soči“ pridobila! Tako sem vzkliknil, ko sem v št. 13. čital pojasnilo o nevedni pomoti, ki je nastala v mojem poročilu, ko so se besede „po nekem ruskem časniku“ skrčile vled silnega mraza v dve sami: „na Ruskem.“ — Za ono pojasnilo izrekam presrečno hvalo g. dopisniku in mu zagotavljam svoje spoštovanje, ker se je potegnil za bratski narod na Ruskem in je odkril malikovalske napake med ljudstvi v Aziji, katerim ne sveti še luč kristijanske omike.

Temu pojasnilu bi rad dodal naslednji poziv: Katoliški Slovani, delajte na to, da mnogoštevilni in mogočni ruski narod, ki svoje gospodarstvo širi vedno dalje in dalje po Aziji, bi sprejel zopet katoliško vero ter katoliško omiko nesel med azijske barbare! To pa vedite, da eden in menda največji zadržek, ki brani razkolnikom povrniti se nazaj h katoliški veri, je strah pred latinskimi jeziki, ki ga rabimo katoličani pri božji službi. Ta strah so razodeli in s njim svoje brate v razkolništvu utrjevali

ruski cerkveni časniki posebno o tisočletnici sv. Cirila in Metoda, ktera sta uvedla slovenski jezik v cerkvena sv. opravila. Vemo, da ta strah je prazen, kajti rimska stolica ni nikoli preklicala dovoljenja, da se sme rabiti slovenski cerkveni jezik pri sv. obredih, kakor za časa sv. Cirila in Metoda. Listi so poročali, da sv. oče Leon XIII. tudi želi, naj bi se Slovani te starodavne in neprikrasne pravice v obilnejši meri posluževali; ali svetni politiki se s tem ne ujemajo, zato je med Slovani še vedno razpor, kakor je bil. Posebno se bojijo, da bi se Slovani na balkanskem polotoku ne združili v veri, zato vedno hujskajo katoliške proti pravoslavim in te protivnim ali pa Hrvatse proti Srbom in Srbe proti Hrvatom in Bolgarom. Razdvoj in razdvojevanje je politika z južnimi in vzhodnimi Slovani.

Iz goriških hribov, meseca marca. (Besedica o učiteljstvu.) Povodom smrti učitelja iz St. Petra priobčil je „Slov. Narod“ dopis „Z Goriškega“, v katerem slika na kratko, a jedrnatno žalostno stanje učiteljev na Goriškem. Naj bode slavno uredništvo „Soče“, tako dobrohotno, da ga deloma ponovim:

„Marsikateremu čitatelju se je usilila misel, oziroma pitanje, kako to, da ljudski učitelji tako pogostoma umirajo? Ta misel, oziroma pitanje, je zelo opravičena, kajti v poslednjem času naši ljudski učitelji prav pogostoma mrjo. Tako na pr. smo v poslednjem času zgubili več učiteljev s Tolminskega, z Goriškega in s Krasa, a mnogo jih je še iz teh okrajev, ki bolehalo in usihajo na dopustu — iskajoč si zdravja. — Taki pojavi so res žalostni; mej „penzionisti“ nahajamo na Goriškem malo, ali celo nikakih učiteljev, ki bi — dosluživši 40 službenih let — bili upokojeni; akoro vsi ljudski učitelji obnemorejo prej ali slej preobloženi z bremenom in umirajo v najlepši dobi svoje mladosti. — Kar javno povemo, da so ljudski učitelji s številom ur na šolski pouk odmerjenih preobloženi, kajti po šest ur na dan za borihi 400 gld. plače poučevati je že preveč. S 400 gld. še sam učitelj ne more živeti, a kako bo z družino izhajal? Prošnje za povišanje učiteljskih plač jo goriški deželni zbor zavrgel in tako vzel učiteljstvu vso nado do boljše bodočnosti.

Nekdaj se je poučevalo po 4 ure na dan; danes je že prišlo na 6. To je uzrok, da učitelji hitro in usihajo ter mrjo. Naj bi se vender na mero dajnem mestu ta zadeva pretuhtala in naj bi se uvel nov učni red, ki bi učiteljstvu bremena olajšal. „Ljubimo svojega bližnjega, kakor samega sebe“; ako te daš tebi ni ljubo po šest ur na dan pluča napanjati, ker veš in znaš, da ti škodi, pusti tudi drugim tako.

Upamo, da naš klic ne bode glas upijočega v puščavi in vsaj od g. deželnega šolskega nadzornika pričakujemo gotove pomoči. (Ali more proti času plavati? Op. ur.) Sploh pa učitelji moramo pomoči iskati, kjer koli upamo najti jo, kajti več ko 400 gld. plače ima vsak „vitar“ pri o. k. uradih, in treba mu ni napanjati pluč.

Tako „Slov. Narod“.

Naj dodam k temu še jedno okolnost, ki nekako krivico dela učiteljem. Vsa, služivši več let na deželi v jako težavnem položaju, srčno želi, da bi mu bilo kedaj uživati kaj boljšega z ozirom na dosežani njegov trud. A pričakovati nima kaj posebnega. Redka je sreča, da ga pomaknejo do l. vrste, ker sedanje šolske postav je v tem ožiru bolj škopa, kakor katera koli na Slovenskem. Pri tem pa je še to, da ako pride v nemilost jednemu ali drugemu šolskih naših svetovalcev, je njegovo upanje gotovo splavalo po vodi. In kako lahko je kaj takega mogoče!

Tedaj ni drugega, kakor zadovoljiti se s slabimi krajevnimi okoliščinami ter z borno plačico vse svoje življenje. Rešitve ni od nobene strani! Slovenski učitelj na Goriškem nima pričakovati kaj boljšega, če tudi si to zasluži. Nekaka nagrada za zaslužne učitelje na deželi bi imele biti po mojih in mnogih drugih misli — službe na o. kr. vadih, v Gorici. Tam so učitelji dobro plačani. Uživajo poleg tega vse prijetnosti mesta, katerim se na deželi mora vsakdo odpovedati — posebno v hriboh.

Kolikšen je razloček gledé živeža med gorako vasjo in mestom; kolikšen je gledé njegove cene, kolikšen gledé odgoje svojih otrok in kolik gledé zdravniške pomoči? Ako potrebujem zdravnika, ne zadostuje mi plača delega meseca za jedno vizito!

Kako pa se oddajajo mesta učiteljev na o. kr. vadih ali deški šoli, kakor jo uže imegujejo? — Tudi jaz končujem z g. dopisnikom „Slov. Naroda“, upajoč, da ta klic ne ostane glas upijočega v puščavi

tvoje valove; morda tudi nam potegne krv iz naših glav, da bomo mogli spoznati, kje leži uzrok ali kdo je kriv te gnilobe.

Dopisnik v 11. listu „Soče“ se hoče nekako hudoovati nad voditeljem šole, češ da se preveč ponauša se svojim imenom. Meni pa se to prav nič čudno ne zdi; čuditi se moram le temu, da se voditelj ne imenuje gospodarja; kajti od kar se je njemu šola izročila, se razen okrajnega šolskega nadzornika nihče več ne briga za njeno stanje. Ako bi domačini bolje pazili na šolo; bi tudi bolje šlo.

Okrajnemu šolskemu nadzorniku so izročene tudi druge šole, in zato se ne more njemu vse v hudo pripisovati. Se vé, da se je morebiti nekoliko preveč zanošel, pa saj to je tudi lahko, saj učitelji se znajo nanj pripraviti, kar vedo uro in dan, kedaj pride k šolskim sejám. Upravičeno pa, če mu je tu krajni šolski svet? Ali nimajo predsednik in val odborniki pravice, vsak čas stopiti pogledat, kaj se v šoli godi? Na tako obiskanje bi morala biti šola vsak čas pripravljena.

Zopet se hudoje dopisnik, da nekdo v šoli otroke tepe. No, o tem mi že ne gre toliko govoriti. Za to bo že vsak skrbel, da se njegovim ne bo škoda godila; saj otroci se radi pritožijo, če je kaj. Tudi šiba ima svojo dobro stran in po pameti rabljena ne škoduje. Včasih ima ona edina moč pojasniti in dokazati kako stvar.

To pa prašam, ali nismo sami krivi, da nekdo v šolo hodi, kakor bi poti iskal? Se ve da; takega je bilo treba v šolo poljati in tam odločiti mu prostor, da več poti ne zgreši, ne pa dati v šoli stanovanje drugim osebam, zaradi katerih je pretla šola nemila usoda, ako bi se ne bili izbudili priprosti ljudje.

Delajmo skrbno in iz ljubezni, pa ne metajmo slabim polen pod noge; zvitih pa ne podpirajmo v zviždah. — Taki dopisi nas ne bodo čustili, ki naše služabnike črnijo. Ker le pri dobrem in skrbnem gospodarji bodo dobri služabniki. Med seboj zatirajmo, kar ni pravo, in ako „Soče“ pri izviru ne ustavimo, poplavi tudi nas. (Zakaj pa vedno pišete in zahtevate, naj se vam tiska? In vse zaradi vaših „služabnikov“? Čudni pojmi o učiteljstvu! Op. ur.) Dobri služabniki se nas bodo ball in mi bomo zmirom zaostajali, kar nam že zdaj „Soča“ očita, rekoč, da pridni, pa ne ljubeznivi si od nas pomagajo. Zalibog da pri nas gre vse rakovo pot. Z zidanjem šolskega poslopja smo upali tudi kaj več doseči, ali tako se bojim, da zgubimo še to, kar imamo.

Tolminec.

Iz Kozane, 28. marca 1886.

In zdaj še ti! — Slovenec nima sreče,
Kar dá mu, hitro spet mu vmane čas,
Za tábo zró nam zdaj oči roseče,
Ki si tako prerano šel od nas!

Boris Miran.

Tako toži pesnik naš o priliki prerane smrti Jos. Jurčiča, prvega pripovedovalca slovenskega. In zares, Slovenec nima sreče, kajti sopet mu je tugo vati po vrlim sinu slovenskem.

V dan praznika Marijinega oznanjenja, 25. t. m. o 5. uri zvečer, nasnanjal nam je milim glasom naše občine srednji zvon pretužno vest, da je izročil gosp. Josip Simčič, koncipist pri o. kr. finančnem vodstvu v Ljubljani, preplago dušo svojo Stvarniku avojemu, nebeškemu Očetu. — Krepkega mladeniča, uzornega narodnjaka, najboljšega sina in najodkriteljšega prijatelja, ni več. — Oče nebeški poklical ga je k sebi v nebeški svoj raj, kjer se raduje z izvoljenimi nad nebeško krasoto in gleda božje solčno jasno lice, obraz ljubezni in reanice.

Poštenih in izovitih starišev sin, narodil se je prerano umrl Josip v Martinjaku, frakciji kozanske občine, dne 1. oktobra 1854; bil je torej, ko mu je neizproslija smrt prestigla življenja nit, v najlepši dobi človeškega življenja — v 32. letu starosti svoje. — Po dokončanih študijah na vseučiliščih v Beči bil je ranjki nameščen kot o. kr. uradnik v Kopru, od koder je bil uže po kratkem službovanji preseljen k o. kr. finančnemu vodstvu v Ljubljano, kjer je v popolno zadovoljnost predstojnikov svojih služboval, dokler ga bolezen, katere začetek je bilo močno prehlajenje, ni primorala prositi začasni odpust, in iskati boleznin svoji leka. — Iskal ga je v kopeljih, iskal pri najspretnejših zdravnikih — a zastoj. — Pred šestimi meseci prišel je v svoj rojstni kraj, upajoč, da ga tu skrbno oko starišev svojih obvaruje prezgodnje smrti, — a tudi ta je bil — žal — le prazen up.

Ranjki je združeval v sebi najlepše lastnosti. Bil je dobrega, sočutnega srca, prijaznega vedenja. Ljubil je vsakega, kakor je v vsak njega ljubil in ljubiti moral. — Ni imel neprijatelja. Razločeval ni ljudi po stanu, čislal je vsakega, ki je bil čislanja vr eden, naj si je že bil dostojanstvenik ali ne; učenjak ali prostak, da je le bil poštenjak. Ponosa on ni poznal; prijazno — prijateljsko je z vsakim občeval. Rod svoj ljubil je iz vse duše svoje. — Vsa pridobitka na narodnem polju našel je v plemenitem srcu

Iz Tolmina, dne 21. marca. — Brezsrčno je pomakati naše učiteljsko osebje v tako mrzlo „Sočo.“ Ako pa je tvoja kopel, draga „Soča“, tak koristan, povabiti hočem vse Tolmince, naj z mano stopijo v

njegovem radosten odmev, nasprotno ga je vsak korak "nazaj" vtonil v veliko žalost. Še male dni pred smrtjo povpraševal je obiskajoče ga prijatelje, je li kaj veseliga zabeležiti v narodnem oziru. Za življenja svojega je vedno priporočeval ostanje bralnih društev po deželi in gojenje narodnega petja, katero je posebno ljubil, dobro vedoč, da omika privéde ljudstva do samostalnosti in značajnosti.

Zato pa tudi ne plakajo ob rakvi ranjcega le stariši, bratje in sorodniki njegovi, ampak vsi oni, ki so ga v življenju poznali. Za njim plaka narod slovenski, ki je zgubil v njem jednega najboljših sinov svojih. In to bodi njegovim ostalim na prebitki zgubi v malo tolažbo.

Pogreba se je udeležilo na 400 oseb, ki so došle iz vseh brislih vasij okraj, poslednjo čast prerozano umrlemu mladniku. Ko so kozanski pevci, predno se je krsta vadičila, zapeli tužnodonečo "Ločitev", zalile so se navzočim oči raznične žalosti. Iste tako so bile rosne oči množici, ko so pevci na pokopališču zapeli "Jamica tih".

Lahka Ti semlja, dragi Jesip! Sladko počivaj v zemlji slovenski, v zemlji domači, katere avert in udan si si vedno bil, dokler Te trombe glas ne zdrami; Tvoj duh pa naj se raduje nad svedami pri Očetu svojem. Ostanec nam vse dni življenja našega v blagem spominu. Lorak.

Iz Jageršč, 1. marca. — Slava našemu ljudstvu in tistim osebam v naših hribih, ki so skrbele za popravilo naših potij in cest. Dolgo je tekel čas, ko bi se bilo dalo kaj popraviti; zdaj vidimo vendar že v več krajih velik napredek v enem ali v drugem oziru. Tudi pri nas v Jagerščah smo že nekoliko storili v tej stvari; naredili smo kolovoz iz Jame prek Rebra na Burje in zdaj ga delamo proti Želinu.

Dragi bralec, pri nas v Jagerščah je huda bolezen pri nekaterih ljudeh, ki se imenuje trmoglavost. Lansko leto smo pričeli delati cesto proti skladosni cesti proti Idriji in letos bi se moralo zopet začeti delati še z večjim veseljem kakor lansko leto, ker delo je že seglo čez pol tega truda. Kakor se sliši, ako bi ne bilo pri nas bolj zdravih ljudi na umu nego so tisti trmoglavci, bi se cesta zavlekla v delu več časa, če tudi so ljudje uneti za cesto še bolj ko lansko leto in če tudi je res, da, ko se kaka stvar začne delati, prej ko je končana, bolje je. Zdaj vidite Jagodiščarji, da je samo bolezen pri takih ljudeh.

To se je videlo pri farovži. Po domače rečeno na čelenu se je objavilo ali ponudilo gospodu, da se vrt pri farovži ogradi na spomlad lanskega leta; pa ponudba je kmalu izginila. Kader je bilo čas poprijeti se dela, bilo je dosti uzrokov proti potrebi stvari. Reklo se je celo, da ljudje nimajo, za kar bi si en prigrizljivej slanine kupili. Pa vse to ni nič pomagalo, da bi ljude od dela odvrglo, ker je bilo zelo potrebno, in vrt pri farovži se je v dobrem delu lepo ogradil. Ta vidimo zopet bolezen takih ljudi, ker enkrat ponudi, v drugo pa vzame.

Težko je občini odložiti kak krajcar za popravilo potij ali kolovozov, pa vendar se kaj dobi z lepo besedo pri županstvu v Šebreljah. Predlansko leto smo dobili 10 gld., ki so se obrnili za cesto na Burjah. Lansko leto smo dobili 14 gld., so se obrnili za cesto iz Jame v Rohate. Letos smo zopet dobili 14 gld. in ti le se niso še nikamor obrnili ali odločili, saj skoro vemo, da tudi teli se bodo morali le obrniti za cesto nad Rebšem, če tudi se mora slišati, da ta denar ne bo za cesto, ampak za druge potrebe, ker občina ni dolžna, druge potrebščine plačevati s tistim denarom nego le one, za katere je odločen. Zopet vidimo našo staro bolezen, Jagerščani.

Vender enkrat bo za nas zdravilo. Kakor se sliši, po svetem Jurji pride kmalu zdravnik v našo občino zdraviti starešine. Jagodiščarji pojdemo, da si kupimo ali pridobimo zdravilo za našo bolezen, ker je stara tri leta, da se nam popoluoma ne vkorenini. Z Bogom.

Politični razgled.

V državnem zboru se vrši že od 24. pr. m. podrobna razprava o budgetu, ki pa napreduje prav počasi, dasi je razen praznikov in nedelj vsak dan seja. Do zdaj se je rešil samo proračun ministerstev notranjih zadev, deželne obrambe in ministerstva za nauk in bogočastje. Pri razpravi o prvem so se duhovi jako razburili in prišlo je do prizorov, ki žalijo dostojnost tacega zbora. Minister T a a f f e je večkrat posegel v debato in srečno odbijal napade levčarske. Pri razpravi o budgetu za nauk in bogočastje so največjo pozornost vzbujali govori ministra G a u t s c h a, ki so bili jako odločni, ostri in samosvestni. V seji vtorek 30. pr. m. je tudi odkrival svoje misli o sedanjih srednjih šolah in o premembah, katere snuje glede gimnazij. Rekel je, da tudi v prihodnje ostanejo

klasični jeziki podlaga vseh humanitetnih studij, da ostane tudi matura (izkušnja o zrelosti) in da od tega, kar se zdaj pri tej izkušnji zahteva od dijakov, ne more ničesa popustiti, da je celó proti olajšavam, ki so se dovolile zadnja leta. Nadalje, da misli v nižjih razredih nekoliko popustiti in zljajšati nauke dečkom v nežnijih letih, zato pa sedanjemu osmemu razredu dodati še jeden, tako da bi potem gimnazija imela 9 razredov, a da se v srednje šole ne bode mogel vzprijeti nobeden deček, predno ni dovršil desetega leta. (Doselej so na gimnaziji vzprijemali dečke po dovršenem devetem letu). A k sedanjim predmetom imel bi se prevzeti še kak živč jezic, po ministrovem mnenju najbolje drugi deželni jezic. Naposled obeča izdatno podporo ubogim, pa talentiranim in marljivim dijakom. Najbolj nas je pa v vseh njegovih govorih oveselil sledeči stavek: V avstrijski šoli mora vsak narod najti razvoj svoji posebnosti in s tem tudi j u k v svojem jeziku. To so besede vredne avstrijskega ministra. Slovenci drugaga tudi ne zahtevamo in nadejamo se, da ne ostane zopet samo pri lepih besedah. Teh smo čuli že večkrat, čas bi bil, da beseda postane tudi meso. Konečno še omenjamo, da je minister G a u t s c h nenavadno spreten in eleganten govornik.

Na slovanskem jugu se preteklega tedna ni nič spremenilo. Bolgarski knez brani se prej ko slej pritrditi bolgarsko-turškemu dogovoru, kakor ga je prikrojila Rusija. Govori se celó, da dela priprave, kako bi se proglasil kraljem zjedinjene Bolgarije. Z druge strani se pa poroča, da Rusija v Odesi zbira vojsko, katero misli vreči v Bolgarijo in zasesti to deželo. V zvezo s tem spravlja se tudi carjevo nameravano potovanje v Livadijo v prvi pomladi. V Bolgariji sami je neki narod vedno nezadovoljniji s svojim knezom, ki išče pomoči samo pri protivnikih Rusije in slovanstva.

V Srbiji je končana ministerska kriza. Kralj je naposled, če tudi s težkim srcem, vzprijel Garašaninovo ostavko in dal Rističu nalog, da sestavi novo ministerstvo. To naznanja velik prevrat v srbski politiki. Ristič je velik prijatelj Rusov, a protivnik Avstrijcev.

Grška je bojevita bolj nego kedaj. Danes, se snide deželni zbor, od katerega bode vlada zahtevala novih vojakov in denarjev. Pogum jej daje, kakor smo že zadnjič poročali, posebno ne-jedinstvo velevalstij. Italijanske in ruske ladije so odplule iz sudskega zaliva in te dve državi ne bodete ustavljale Grške, ako bi začela proti Turčiji vojno na morji.

Bolje nego na jug obrnena je zdaj pozornost vseh državnikov na malo Belgijo, kjer so se nemiri delavcev izprevergli v pravi upor. Delavci plenijo in požigajo, da je groza. Gradovi in tovarne goré, podivjani delavci se v tolpah klatijo od tovarne do tovarne, od mesta do mesta in silijo delavce, ki bi hteli še delati, da morajo popustiti delo. Vlada je poslala vojake na upornike in prišlo je na mnogih krajih do krvavih prask. Mrtvih in ranjenih je na obeh straneh. V samem mestu Roux je 22 mrtvih in ranjenih. Tudi v Basel-u na Švicarskem so delavci ustavili delo in na Nemškem se že bojé, da iz Belgije udarijo valovi socialističnega gibanja tudi čez nemško mejo. Zatorej se je zadnje dni že govorilo, da nemška vojska zasede Belgijo in uduši nevarni upor. No zadnja poročila so ugodnejša in upanje je, da se nemiri kmalu poležejo; vsaj za nekaj časa.

Domače in razne vesti.

Pogreb grofinje Chambordove bo jutro predpoludne. Ob 7½ zajutra prenesejo truplo v prvostolno cerkev, kjer opravi nadškof goriške cerkvene obrede se slovesno črno mašo, proti 10. dopoludne odpravi se spreved proti Kostanjevici, kjer se slavnost konča okolo poludneva. Krsta grofinje Chambordove bo zavzimala šesti še prazni prostor, ki je v družinski rakvi pod frančiškansko cerkvijo na Kostanjevici; drugih ne postavijo več tje. — Pogreb se je zakasnil, ker so dalje časa potrebovali, da so pripravili mrtva-

ški voz in druge reči, katere so imeli uže pri pogrebu ranjkega grofa Chamborda, in katere so zdaj poslali popravljene in olepšane iz Frohsdorfa.

Spreved pri pogrebu grofinje Chambordove bo urejen tako le: vojaki, križ, ubožnica, usmiljene sestre, sirotničnica Contavalle, zavetišče sv. Jožefa, zapuščeni dečki, gluhomemi, bratovščine velike cerkve, vojaška godba, katoliška društva možka in ženska, mestna godba, učitelji in učiteljice ljudskih šol in otroških vrtov, podporna društva, oddelek gasilcev, usmiljeni bratje, oo. frančiškani, oo. kapucini, oo. jezuiti, duhovstvo, bogoslovski profesorji, prvostolni kapitel, nadškof, m r t v a š k i v o z s k r s t o, nadvojvoda Franc Ferdinand kot zastopnik presvitelega cesarja, udje knežkih družin, ki so v sorodu z grofinjo Chambordove, c. k. namestnik, hišni grofinje Chambordove in spremstva tujih knezov, francoska visoka gospoda, skrivni svetovalci in kamorniki, vojaške oblasti, deželni odbor, goriški župan in starešinstvo, kupčijska zbornica, okrajno glavarstvo, okrožna sodnija, državno pravdnistvo, mestna sodnija, odvetniška kamora, finančni uradi, vodstva in profesorji srednjih šol, poštni in telegrafni uradniki, gozdarsko vodstvo, zastopniki veteranskega društva, meščani, vojaki.

Truplo grofinje Chambordove leži uže več dni na mrtvaškem odru. V soboto popoldne so ranjko balzamirali (napolnili) dr. Maurovich, dr. Pittamitz, dr. E Grekšič in lekar Cristofolletti. Truplo je priprosto oblečeno, kakor je ranjka želela; od srede naprej je v krsti, ki pa ni zaprta. Vsak dan hodijo ljudje ranjko gledat od 2 do 6. popoldne; zajutra od 8 do 11½, berejo se maše na domačem altarji. Visoka gospoda in hišni, kakor tudi goriške gespe se obilno udeležujejo maš ter molijo za ranjko. Soba, v kateri je oder, in druge sobe so črno preprežene in prej priprosto ko bogato ozaljšane. — Velika cerkev je vsa črno preprežena; na aradi vzdiguje se visok mrtvaški oder s krajevsko krono. Kdor more, naj si za časa to ogleda, kajti v cerkev pustijo le one, ki se udeležijo spreveda ali ki dobijo vstopni list pri magistratu.

O testamentu ranjke grofinje Chambordove ni znano še nič gotovega. Po ranjkem svojem možu imela je užitek od vsega njegovega premoženja, katerega pripadejo trije četrti deli vojvodi Parmakemu, en četrti del pa grofu Bardi. Podedovala je bila veliko premoženja po nadvojvodi Maksimilijanu, ki je obrnila vse v blage ustanove in podpore. Kar je imela svojega premoženja, zapustila je najbrže večji del don Carlosa in don Alfonsu, ki sta sina njene sestre, ki zdaj živi v Gradci. O njenem premoženju raznašale so se previsoke govorice. Dobrodelnost ranjke grofinje je sploh znana in kakežna je bila v življenju, ostala je najbrže tudi pri smrti. Bog jej zato obilno povrni.

Gostov ima Gorica radi jutrajnjega pogreba grofinje Chambordove veliko. Nadvojvoda Franc Ferdinand, ki bo zastopal Njegovo Veličanstvo presvitelega cesarja, ustavi se je v Hotel-u della Ville. Bavarskega kralja bo zastopal princ Arnulf, ki je te dni obiskal Oglej, Gradež, Divačo in druge kraje v okolici. Don Carlos španski bil je prvi, ki je prišel v Gorico in se je ustavi pri "Treh kronah"; za nekaj dnij je bil odšel v Gradec obiskat svojo mater, ki živi tam v samostanu. Za njim prišel je veliki vojvoda Toškanski, avstrijski nadvojvoda, ki je pri "Treh kronah", in vojvoda Robert iz Parme. V Hotel-u de la Post* so: baron d'Aubigny, knez Facigny Lucinye, grof Céleré, vojvoda della Grazia, grof Verte Roma, visconte de St. Victor, mejni grof de Foresta. — Gosti še vedno prihajajo in vse kaže, da bo pogreb jako sijajen. Grof Bardi je v Ameriki, Don Alfonso španski pa v Aziji, tako da ne moreta priti.

P. n. gospod naročnike opozarjamo, da s današnjo številko se je začelo drugo četrletje tekočega letnika, ter jih uljudno vabimo, naj nam blagovolé poslati z nadaljno naročnino tudi zastano. One gospode pa, ki nam dolžujejo še celo za lansko leto (ako ne tudi več), nujno prosimo, naj poravnajo svoje račune, da bomo mogli zadostiti svojim dolžnostim. Listnica upravnistva začela je prinašati opombe gledé naročnine, katero naj gg. naročniki blagovoljno pregledajo.

Franc grof Coronini imel je v državnem zboru dunajskem govor, v katerem je opisoval prežalostno stanje furlanskih kolonov, ter je stavil resolucijo, po kateri naj bi se vlada pozvala, da bi mislila na sredstva, s katerimi bi se delalo proti pelagri. "Corriere" je objavil dotični Coroninijev govor in, kakor se zdi, ga tudi odobrava. Tudi mi ga odobrujemo in se z vzvišenim gospodom popoluoma ujemamo; ali tega ne razumemo, kako more "Corr." Slovence očitati ubožstvo, po drugi strani pa hvaliti Coroninija, ki razkriva tako ubožstvo v Furlaniji, za katero smatrajo državno pomoč kot potrebno. Namesto da "Corr." Slovence zmirlja z reveži, naj išče pomoči svojim bratom v Furlaniji, in prisluži si lepšo hvalo nego do zdaj.

Goriška čitalnica priredí v soboto 10. aprila besedo s obilnim sporedom, obhajenjem s petja,